

GILs Luftmaktseminar 2010, Luftkrigsskolen Trondheim.

Åtte år i Afghanistan, Quo Vadis?

Generalinspektør, skolesjef, stortingsrepresentant, veteraner, kollegaer og øvrige gjester.

Jeg vil starte med et utsagn fra boken ”Rettferdig Krig?” skrevet av Henrik Syse.

”Den som starter en krig, setter samtidig i gang en kjedereaksjon av tragedier – på det fysiske og mentale plan. Det handler ikke bare om å få jobben gjort. Det handler om en jobb som er krevende, farlig og moralsk utfordrende. Og det handler om nød og død for tusener på tusener. På ofrenes side finnes både de som får bombene over seg – sivile og militære – og de som sender dem av gårde.”¹

Jeg har ikke satt meg som mål å greie ut om begrepet krig i dette innlegget. Det jeg allikevel vil starte med er en innrømmelse om at diskusjonen rundt temaet til tider har plaget meg, da jeg mener at det for ofte tar fokus vekk fra det vi faktisk gjør i Afghanistan.

Konfliktbildet i verden har forandret seg. Man snakker nå om det mest politiserte formen for krigføring som finnes², og det mine kollegaer i Afghanistan i større og større grad opplever er regelrette krigshandlinger – *”bevisst og organisert bruk av vold mennesker imellom”³*.

Jeg står her i dag som en ung offiser. Fremdeles har jeg til gode å tjenestegjøre i utlandet, men jeg er fullt ut en representant for den voldsmakt staten Norge har valgt å benytte seg av i Afghanistan.

”Krig kan noen ganger bety ære, heroisme og rettferdighet. Men krig betyr alltid lidelse, ødeleggelse og død.”⁴

Det er en setning bygd opp av store ord. For meg er dette den ytterste og fulle sannhet i forhold til mitt yrke. Det er dette jeg må reflektere over i forhold til min motivasjon for tjeneste i internasjonale operasjoner, herunder Afghanistan.

”..Den som starter en krig.” Jeg føler et behov for å dvele litt med denne uttalelsen før jeg fortsetter. Utgangspunktet er at *”den”* er våre folkevalgte – det er de som beslutter hva de norske styrkene skal brukes til. I denne kontekst er fokuset mitt dog noe større. Jeg ”starter” en krig i det jeg tar et aktivt valg, som jeg faktisk har gjort da jeg står her i uniform. På hvert

¹ Syse, Henrik (2003): ”Rettferdig Krig?” Aschehoug & Co. Oslo, side 187.

² Innlegg: <http://www.mil.no/fst/forsvarssjefen/start/article.jhtml?articleID=153467>, lastet ned 030210.

³ Syse, Henrik (2003): ”Rettferdig Krig?” Aschehoug & Co. Oslo, side 19.

⁴ Ibid, side 19.

nivå må man også ta det samme valget. Det startes altså flere små kriger, emosjonelle og psykologiske, det er dette jeg vil fokusere på videre.

Det er på den ene siden alltid viktig å prate om de gode opplevelsene; kameratskapet, utviklingen i ansvarsområdet og stoltheten man føler når man får medaljen på brystet – men, for egen og andres selvbevissthet tror jeg bestemt at det er enda viktigere å prate om skyggesidene ved det vi utsetter oss for; ved bevisst og organisert bruk av vold mennesker imellom må man medregne tap av liv. Dette er av flere, med langt mer kunnskap enn meg, allerede uttalt.

Jeg har tatt meg selv i å være vemodig i forhold til det jeg har valgt å kalle et tidvis manglende følelsesregister i forhold til de rundt meg som drar ut. Det har blitt en vane på lik linje med å dra ut på øvelse, eller for å sette det på spissen – det har blitt like vanlig som noe annet i det daglige. Dette er en følelse som skremmer meg. Man kan uttale at dette er en del av jobben, altså det å dra, og jeg er ikke uenig. Men når likegyldigheten får spille inn er det skremmende.

Jeg har ikke som formål å skape storm, men refleksjon rundt hvordan vi forholder oss til konflikten i Afghanistan på det mellommenneskelige nivå. For meg som kadett med fokus på det akademiske er det naturlig at situasjonen i Norsk politikk, dernest situasjonen i NATO er det som kommer først på agendaen. Jeg har selv skrevet en semesteroppgave om Pakistans militære utfordringer i grenseområdene mot Afghanistan; som kadett skal man se på de store linjene.

Men for meg som offiser og individ er det ikke dette som er det viktigste; det er situasjonen i felt som er det viktigst! Det er krigshandlingene, brutaliteten og i ytterste konsekvens tap av liv som alltid bør være viktigst, på alle nivåer.

Det starter hos meg ved at jeg må tørre å diskutere dette med venner og familie, herifra må det fortsette oppover i systemet, helt til topps! Det kan være ubehagelig og frustrerende, jeg har personlig kjent på trangen for å rasjonalisere det bort. Men det handler ikke bare om å få jobben gjort; det handler om en jobb som er krevende, farlig og moralsk utfordrende.⁵

Jeg trenger respekt for at jeg trekker på meg uniformen. Et samfunn som er opptatt av hva man gjør i felten, samt en større åpenhet rundt det vi som individer løser av oppdrag i Afghanistan vil for meg være motiverende på den ene siden og skjerpene på den andre. Det

⁵ Syse, Henrik (2003): "Rettferdig Krig?" Aschehoug & Co. Oslo, side 187.

handler om åpen kommunikasjon, om å gjøre det felles.

For vi som militære er ikke bare et maktmiddel for staten, vi er også individer i det samfunnet vi har valgt å engasjere oss for. De opplevelsene man opplever i internasjonale operasjoner, positive som negative bør ikke være noe vi som institusjon holder for oss selv. Dette har ikke individet godt av, dette har ikke forsvaret i helhet godt av, og dette har ikke samfunnet godt av. I motsatt tilfelle vil deltagerne i denne type konflikter kunne ende opp med å bli leiesoldater for egen stat, fjernt fra den norske befolkning og ytterste konsekvens det offeret som sender bombene av gårde.

Takk for meg.

Andreas Moltu Hegle

Kadett/Fenrik

Luftkrigsskolen